Molenstichting Noord-Brabant
Hooidonk 8
5674 PE Nuenen
040-2843259
molenstichtingnoordbrabant@outlook.com

Nuenen, 8 oktober 2025

Onderwerp: Raadsvoorstel bestemmingsplan Kom Schijndel 2013-herziening Hoofdstraat Looierij

Geachte leden van de gemeenteraad van gemeente Meierijstad,

De Molenstichting Noord-Brabant zet zich in voor de ongeveer 130 molens die nog herkenbaar in het Brabantse land staan. Ons doel is het bevorderen van het behoud van molens in Noord- Brabant, waaronder het behoud en herstel van een passende molenomgeving. Wij laten ons, waar nodig, bijstaan door vereniging De Hollandsche Molen, de nationale behartiger van de belangen van molens.

Op donderdag 23 oktober a.s. behandelt u het raadsvoorstel bestemmingsplan Kom Schijndel 2013 – herziening Hoofdstraat Looierij Toon Bolsiusstraat ter voorbereiding van de besluitvorming in uw raad op 13 november a.s. Tegen dit plan hebben wij eerder zienswijzen ingediend vanwege de aantasting door het bouwplan van de molenbiotoop van molen Catherina. Aangezien het college in onze ogen niet de juiste afwegingen maakt en er nogal wat af te dingen is op het *Indicatief onderzoek molenbiotoop Catharina molen* d.d. 25 augustus 2025, willen wij u graag het volgende meegeven in het belang van het cultuurhistorisch waardevolle rijksmonument, molen Catharina in Schijndel.

1. Zorg voor en verplichting tot bescherming van de omgeving van monumenten

Volgens de Omgevingswet is de gemeente verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen ter bescherming van de omgeving van rijksmonumenten met het oog op het functioneren en het behoud van dat rijksmonument. In de toelichting op art. 5.130 van het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt daarbij specifiek de bescherming van de molenbiotoop genoemd.

Weliswaar was de Omgevingswet op het moment van de vergunningsaanvraag nog net niet in werking getreden. De gemeente was echter ook in 2023 al verplicht om te zorgen voor de bescherming van de omgeving van de molen volgens het Verdrag van Granada, dat Nederland al in de jaren 90 van de vorige eeuw heeft geratificeerd.

In 2020 hebben wij de molenbiotoopinventarisatie voor Noord-Brabant laten doen. Wij veronderstellen dit rapport bij u bekend. Volgens dit rapport is de biotoop van de molen Catharina in Schijndel al relatief slecht. Het doel van deze inventarisatie is dat verantwoordelijke partijen, waaronder de gemeente, maatregelen nemen voor het niet verder verslechteren van de resterende biotoop en bij voorkeur voor het verbeteren van de biotoop.

De gemeente Meierijstad heeft tot op heden nog geen uitvoering gegeven aan de aanbevelingen uit de inventarisatie. Bovendien is de redenering van de gemeente dat ‘de biotoop toch al slecht is’ als overweging om een voor de biotoop schadelijke ontwikkeling toe te staan de omgekeerde wereld. De gemeente geeft daarmee geen uiting aan haar verantwoordelijkheid voor de zorg voor de fysieke leefomgeving, past geen goede ruimtelijke ordening toe noch een evenwichtige toewijzing van functies.

Kortom de gemeenteraad zou ons inziens geen ontwikkelingen toe moeten staan die schade toebrengen aan de molenbiotoop van de Catharina molen in Schijndel en de herziening van het bestemmingsplan niet goed moeten keuren.

2. Een onevenredige afbreuk aan het functioneren van de molen

De nieuwe bebouwing ligt, met een afstand van 50 tot 140 meter zeer dicht op de molen. Op deze korte afstand steekt de nieuwe bebouwing, met bouwhoogtes van 10 tot 13 meter t.o.v. het maaiveld maar liefst 6 tot 9 meter uit boven de toegestane hoogte volgens de gebruikelijke molenbiotoopformule. Ook zijn de geplande bouwhoogtes aanzienlijk hoger dan de bestaande bebouwing, zoals ook goed te zien is op de diverse afbeeldingen in de Nota van Zienswijzen, bijvoorbeeld op blz. 41 en 42.

De uitvoering van het plan betekent dan ook een aanzienlijke verslechtering van de molenbiotoop van de Catharina molen, zowel wat betreft de afname van de windvang, de toename van turbulenties en het verminderde zicht op de molen. Zeker binnen de 100 meter kunnen windturbulenties leiden tot schade aan de molen en gevaar voor de omgeving.

De herziening van het bestemmingsplan biedt een aanzienlijke verslechtering van de bescherming van de molenbiotoop van de Catharina. Een goede bescherming zou immers moeten bestaan uit de relevante cirkels van 100 meter (bebouwing en begroeiing tot maximaal belthoogte) en 400 meter met een passende biotoopformule en niet uit ‘hoogtes zoals ter plaatse is aangeduid’, dat is een vrijbrief om het functioneren van de molen aan te tasten.

Het nieuwe bestemmingsplan stelt bovendien dezelfde voorwaarden aan groen als aan bebouwing. Bewegend groen is nog nadeliger voor het functioneren van de molen dan bebouwing en zou zeker gemaximeerd moeten worden tot de hoogte volgens de molenbiotoopformule. Dit betreft zowel openbaar groen als particulier groen.

Zoals op de stippenkaart van het molenbiotoopinventarisatie is te zien, komt het bouwplan te staan in een richting van waaruit de enige vrije windvang naar en wegvloeiing van de molen sprake is. Het bouwplan zorgt daarmee voor het steeds verder dichtzetten van de omgeving van de molen totdat deze helemaal niet meer kan draaien en in verval raakt.

In de Nota van Zienswijzen wordt gesteld dat met het nieuwe plan een beter zicht op de molen komt, dit kunnen wij gelet op de hoogte van het plan, moeilijk duiden. Ook wordt gesteld dat er geen recht op zicht op een object bestaat. Hierbij doet de gemeente tekort aan de cultuur-historische waarden van de molen. Het zicht op de molen is een onderdeel van de molenbiotoop en een belangrijk cultuur-historisch kenmerk van een molen. Het zou in het belang van het erfgoed en de beleefbaarheid van het erfgoed voor de gemeente waardevol moeten zijn dit zicht te behouden.

Kortom het bouwplan dat met de herziening van het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt doet ernstig afbreuk aan de molenbiotoop van de Catharina molen. Wij vragen u dit niet goed te keuren, in het bestemmingsplan rekening te houden met de molenbiotoop en een aangepast plan te laten ontwikkelen.

3. Onvolledig en onjuist molenbiotoop-onderzoek.

Het indicatief Onderzoek Molenbiotoop Molen Catharina is onvolledig en op sommige punten onjuist is en toont daarmee niet aan dat geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het functioneren van de molen. We houden het hier kort, maar kunnen desgewenst dit punt nader onderbouwen. Op hoofdlijnen zijn onze bezwaren tegen dit onderzoek:

a. Het gaat om een indicatief onderzoek. Het is dus geen volledig en realistisch onderzoek naar de effecten van het bouwplan op de windvang, de windafvloeiing, het optreden van turbulenties en het zicht op de molen.
b. Het indicatief onderzoek gaat uitsluitend in op de windvang van de molen en geen onderzoek doet naar de effecten op het afvloeien van de wind, windturbulenties van objecten (bomen en gebouwen) binnen 100 meter rond de molen en het zicht op de molen als cultuur-historische waarden.
c. Het effect van toekomstige (hoge) bomen in de openbare ruimte en in particuliere tuinen is niet meegenomen, terwijl deze van behoorlijke invloed is op windvang, windafvloeiing en turbulenties.
d. In het onderzoek wordt uitsluitend gebruik gemaakt van statistische en statische gegevens. Er wordt bijvoorbeeld niet ingegaan op klimatologische veranderingen; die leiden tot toename van wind uit oostelijke richting en veranderingen in windsterktes.
e. Er wordt gebruik gemaakt van onjuiste aannames over de minimale benodigde windsnelheid. De gegevens zijn niet specifiek gemaakt voor de Catharina molen en geverifieerd bij de molenaar.
f. Niet wordt gekeken naar de cumulatie van plannen. De taartpunt waarin het bouwplan zich bevindt wordt als losstaand beschouwd. Dit terwijl elke afname van de windvang met 5% leidt tot een afname van het vermogen van de molen met 14% en de molen al veel (te veel) belemmeringen kent.

Gelet op deze punten worden de nadelige effecten van het bouwplan op windvang, windafvloeiing, turbulenties en zicht op de molen op zijn minst behoorlijk onderschat of geheel niet in beeld gebracht. De gehanteerde berekeningsmethode doet ernstig tekort aan de werkelijke situatie. Die zou bijvoorbeeld realistischer in beeld kunnen worden gebracht met een CFD onderzoek (Computational Fluid Dynamics). Wij kunnen adviseren over een daartoe deskundig bureau.

4. Ontbreken advies van de molenaar en/of de moleneigenaar

Het oorspronkelijke bestemmingsplan stelt dat de gemeente een omgevingsvergunning binnen de molenbiotoop kan afgeven als is aangetoond dat geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het huidige en/of toekomstige functioneren van de molen als werktuig door windbelemmering en/of de waarde van de molen als landschapselement. Tevens dient vooraf advies te worden ingediend bij de beheerder van de molen. Wij constateren dat geen advies is ingewonnen bij de molenaar of de eigenaar van de molen. Zonder dit advies voldoet u niet aan de uitgangspunten uit het oorspronkelijke bestemmingsplan.

5. Participatie levert een hogere kwaliteit van de leefomgeving

Het toevoegen van 69 wooneenheden is een relatief grote bouwmassa in de kern van Schijndel. Dat er woningen nodig zijn, is evident. Gelet op de passendheid in de omgeving en het beschermen van de molen is het beter een minder massaal en in ieder geval minder hoog (tot ongeveer de huidige hoogte van de aanwezige bebouwing) te realiseren en verder weg van de molen naar alternatieven te zoeken. De Molenstichting Noord-Brabant is gaarne bereid hierin met u mee te denken. Het samen optrekken van woningbouw, groene en

erfgoedbelangen kan alleen maar leiden tot betere plannen en een goede kwaliteit van de leefomgeving.

Wij vragen u het herziene bestemmingsplan niet vast te stellen, het bouwplan aan te laten zodat het recht doet aan de verschillende belangen, waaronder die van erfgoed en specifiek de molen en ons, de molenaar en de moleneigenaar daarbij te betrekken.

Hartelijke groet,

Het Bestuur van
Molenstichting Noord-Brabant

Voorzitter.